

JOSEF DOBROVSKÝ (1753–1829)

VĚDECKÁ KNIHOVNA
UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM

260. výročí narození

Dne **17. srpna 1753** se narodil český kněz, historik, filolog, racionální osvícenský vědec a zakladatel slavistiky v českých zemích, **Josef Dobrovský**. Pocházel z rodiny vojáka, ač narozen v maďarských **Ďarmotech** (Balassagyarmat), dětství prožil v **Horšovském Týně**. V rodině se mluvilo německy, česky se Dobrovský naučil až na gymnáziu v Havlíčkově Brodě. Od roku 1767 se věnoval dva roky studiu poezie a rétoriky u jezuitů v Klatovech, následně odešel do Prahy studovat filozofii. Věnoval se orientalistice, orientální filologii, biblické hermeneutice. V roce 1772 začal studoval také teologii, stal se novicem jezuitského řádu a připravoval se na misionářskou cestu do Indie (nebyla uskutečněna, protože roku 1773 byl zrušen celý jezuitský řád v českých zemích). V letech 1776–1787 působil jako učitel filozofie a matematiky u hrabat **Nosticů**, s nimi navštívil Rusko a Švédsko; roku 1787 byl v Hradci Králové vysvěcen na kněze a stal se vicerektorem a o dva roky později rektorem generálního semináře na Hradisku u Olomouce. Od roku 1790 žil v Praze jako uznávaný soukromý vědec ze státní penze. Právě v této době napsal množství pro slavistiku, filologii i historiografii zásadních prací.

Josef Dobrovský byl aktivním členem **Soukromé učené společnosti**, pozdější Královské české společnosti nauk a také učených společností a univerzit ve Varšavě, v Berlíně, v Krakově, ve Vilně a v Petrohradě. Vědecky položil základy novodobé jazykovědné bohemistiky a novodobé jazykovědy slovanské; jako jeden z prvních evropských lingvistů rozpoznal existenci indoevropské jazykové rodiny a příslušnosti slovanských jazyků k ní. Právem proto byl už ve své době nazýván „**patriarcha slavistiky**“. Onemocněl při studiu v brněnských knihovnách, hospitalizován byl v klášteře Milosrdných bratří, kde 6. ledna 1829 zemřel.

Nejvýznamnějším dílem Dobrovského je tzv. **Institutiones linguae Slavicae dialecti veteris** (1822), tj. Základy jazyka staroslověnského. Dobrovský napsal také mluvnici češtiny (1809), ve které mimo jiné stanovil pravidla tvorby slov. Josef Dobrovský byl největší postavou českého osvícenství a počátků národního obrození; Tomáš Garrigue Masaryk jej označil za „prvního světového Čecha nové doby“.

V NAŠÍ KNIHOVNĚ JE MOŽNÉ SI VYPŮJČIT:

Bohuslav Havránek: Josef Dobrovský-sborník studií k dvoustému výročí narození.

Milan Machovec: Josef Dobrovský: studie s ukázkami z díla.

Josef Dobrovský: Českých přísloví sbírka; O zavedení a rozšíření knihtisku v Čechách.

Josef Dobrovský: Literární a prozodická bohemika; Dějiny české řeči a literatury; Výbor z díla.

